SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Utviklingsprogram for småfenæringa i Fjellregionen

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Bakgrunn:

- Nedleggelse av Bioforsk Sæter Fagsenter i 2008

- Grunnbevilgning (fagsenterbevilgning) på 2,3 mill kroner pr. år fra LMD (via Fylkesmannen)

- Arbeidsgruppe og rapport

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Innsatsområder i rapporten

I Utmarksbeite

II Fagkunnskap i småfe-næringa

III Økonomi i småfenæringa

IV Økologisk produksjon av småfekjøtt

V Geit

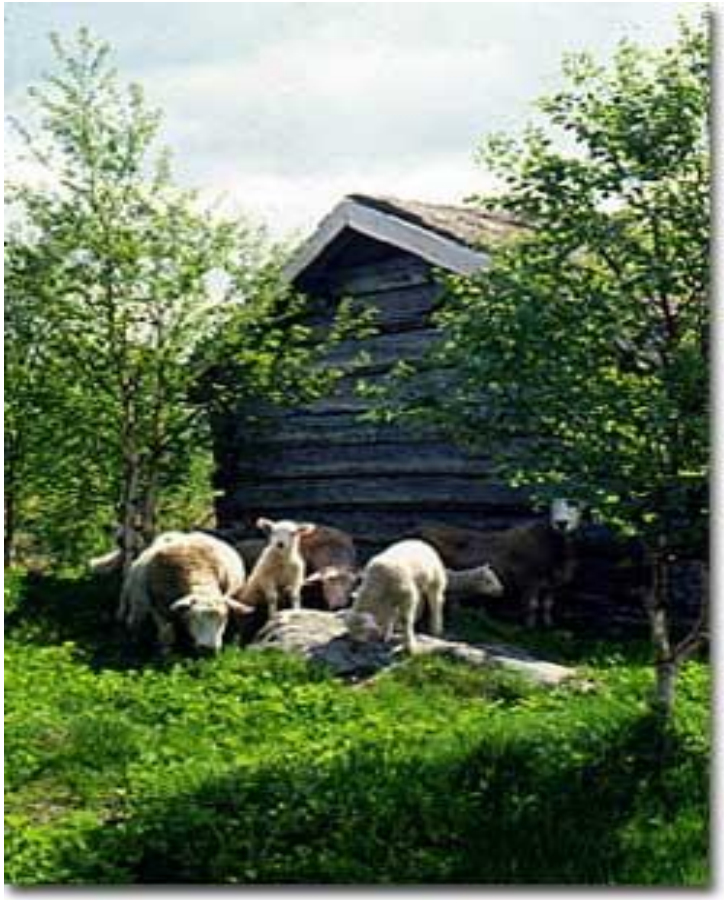

Mandat fra LMD

- Faglige oppgaver innenfor følgende:
  - Utmarksbeite
  - Økonomi i småfenæringa
  - Revitalisering av geiteproduksjonen
  - Etablere fagmiljøer/møteplasser for næringsutøverne for påfyll av kunnskap på et bredt område

Mandat fra LMD

- Andre potensielle områder med regionale særtrekk/potensiale:
  - Mandelpotet
  - Grønnsaker
  - Videreforedling
  - Kulturlandskap/utmark
  - Vernede områder - ressursutnytting

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Arbeidet framover

FM 50% arbeidsressurs;
- Styringsgruppa styrer, prioriterer

- FM administrerer prioriterte oppgaver

- Midler til å sette i gang tiltak
  (2,3 mill)

- Utviklingsmidler, ikke bare forskning

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Forskning – igangsatt:

1. **Beite og beitebruk.**
   Hvordan utnytte utmarksbeite av ulik beitekvalitet til produksjon av sauekjøtt (storfekjøtt).
   Rendalen Østfjell og Vingelen
   (Skog og landsk., UMB, Bioforsk, Småfeprogrammet)

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

2. Driftsbygninger for sau; dyrevelferd, dyrehelse - økonomi

Hvordan bygge rasjonelle driftsbygniger som i stor grad ivaretar dyrevelferd og dyrehelse og gir et god arebidsplass for brukeren.
(NVH, UMB, NILF; Animalia, VI, Småfeprogrammet)

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

3**. Faktorer som har betydning for lønnsomheten i sauenæringa;**

Landbrukspolitikk, marked, variable kostnader, faste kostnader, arbeidsinnsats, kapitaltilgang og pris, avdrått, beitebruk, utmarksbeite, gjødsel, grovfôr m.m
(NILF, Nordlandsforskning m. fl.)

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

4. **Arealbehov ved omlegging til økologisk produksjon**
(Bioforsk, Landbruksrådgivingen m. fl.)

5. **Overskuddslam/kopplam – fôring**
Økt bruk av grovfôr til kopplam – økonomi
(Bioforsk, Nortura, m. fl.)

6. **N-fiksering i jord**
(Bioforsk m. fl.)

7**. Kjøttproduksjon på geit i komb. med kulturlandskapspleie**
(Bioforsk, Småfeprogrammet m. fl.)

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Forskning – under planlegging:

- **Utsatt lamming (2 uker) – effekt på tilvekst, høstvekt, tilstand vårbeite, fôrproduksjon m.m.**
  (Bioforsk, Småfeprogrammet m. fl.)

- **Fôring – ny forskning**
  Utnytte grovfôret maksimalt – kraftfôr som tillegg, kvalitet, nytt avlsmateriale, større besetn. Fôring i ulike perioder m.m.

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Utvikl.tiltak – igangsatt:

- **Demonstrasjonsfelt ; vekster**
  (NLR, Storsteigen VGS, Småfeprogrammet)

- **Innmarksbeite**
  Etablering av innmarksbeiter i nærheten av eksisterende innmark:
  - Økt tilgang på f.e
  - Kulturlandskapseffekt
  - Berdeskapsområder

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Tiltak rettet mot brukerne:

- **Gratis 1. veiledning**

  - Ressursoversikt; arealer, beite, dyrkbart areal m.m.
  - Driftsapparat; grovfôrlinje m.m.
  - Driftsbygninger; tilstand, tilbygg, nybygg
  - Annen faglig rådgivning
  - Totalvurdering, økonomiske vurderinger m.m

- **Videre veiledning (2. veiledning) : Fagtema**

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Tiltak rettet mot brukerne:

- **Fagdager:**

  - Driftsbygninger; tekn. løsninger
  - Driftsbygninger; lønnsomhet, størrelse
  - Motiverte Småfeholdere
  - Avl – økonomi
  - Geit – økonomi
  - Høsting grovfôr

  - Klima-seminar
  - Utmarksbeite

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Tiltak rettet mot brukerne:

- **Studieturer:**

  - Ringsaker;
    driftsbygninger,
    - fôring, gjødsel m.m.

  - Kvikne, Oppdal
    driftsbygninger,
    - fôring, gjødsel m.m

  - Island – store driftsbyg.
    fôringssystemer

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Oppbygging av fagdatabase

- **Gjennomført forskning (historisk) m.m. med relevans for småfenæringa:**
  - Oversikt over relevant forskning, utredninger, fagstoff, prosjekter - fordelt på tema
  - Nettbasert
  - Tilgjengelig for alle

Samarbeid/etablering hos NSG

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Planer fremover:

- **Utmark:**
  - Legge til rette for å utnytte gode utmarksbeiter (nye fellesarealer)
  - Omorganisering og nye tilpasninger av dagens beitelag, styrt beitebruk til gode beiter og viktige kulturlandskap. (FM)

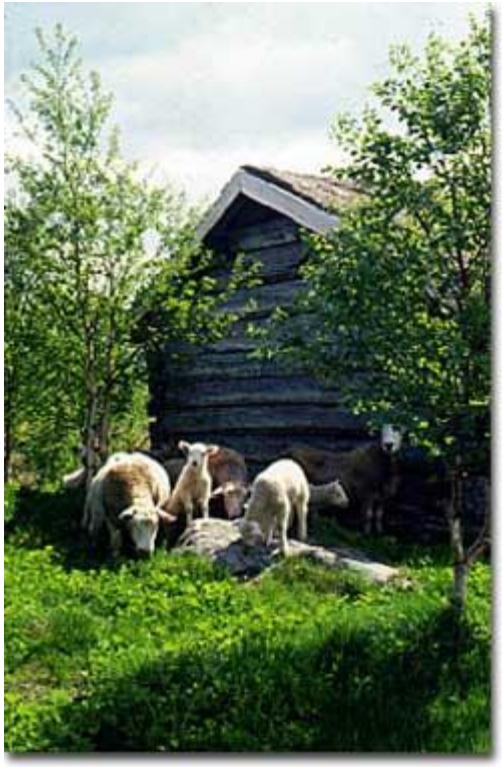

SMÅFEPROGRAMMET
FOR FJELLREGIONEN

Planer fremover:

- **Fagdager / fagseminarer:**
  - Avl
  - Lønnsomhet, kvalitet på slaktet
  - Lammingsvansker, dødlighet i fjøset
  - Innmarksbeite vår m.m.
  - Grovfôr – kvalitet
  - Fôring av sau
  - Gjeterhund
  - Bonden som bedriftsleder